

Utlåtande gällande utredning av Nico Ojalas valbarhet / Åbo förvaltningsdomstol 23.5.2022 dnr 759/03.04.04.10/2022

Stadsstyrelsen 22.08.2022 § 205
417/00.00.01/2022

Beredare

Förvaltningschef Hanna-Maria Grandell, tfn 050 473 9910
fornamn.efternamn@pargas.fi

Det har anförts kommunalbesvär över stadsfullmäktige i Pargas stads beslut av 25.4.2022 gällande stadsstyrelseledamot Nico Ojalas valbarhet och ansökts om verkställighetsförbud av beslutet. Besvärsskriften har på Nico Ojalas vägnar upprättats av advokatbyrån Lakiasiaintoimisto Kari Uoti Oy.

Åbo förvaltningsdomstol har genom en skrivelse daterad 23.5.2022 begärt ett utlåtande av stadsstyrelsen i Pargas stad om stadsstyrelseledamot Nico Ojalas valbarhet. På grund av att stadsstyrelsen haft paus i sina sammanträden under sommaren har man anhållit om förlängd tid för att ge utlåtandet till 31.8.2022. Förvaltningsdomstolen har beviljat förlängd tid för svar enligt anhållan.

Enligt 8 § 61 mom. 7 punkten i förvaltningsstadgan för Pargas stad ska stadsstyrelsen avge förklaring med anledning av besvär över stadsfullmäktiges beslut, om stadsstyrelsen anser sig kunna omfatta stadsfullmäktiges beslut. Stadsfullmäktige har fattat sitt beslut i enlighet med stadsstyrelsens förslag och stadsstyrelsen anser därför att den kan omfatta stadsfullmäktiges beslut 25.4.2022 § 44.

Stadsfullmäktige har alltså i sitt beslut 25.4.2022 § 44 beviljat Nico Ojala avsked från hans förtroendeuppdrag. Ojala har samma dag, 25.4.2022 omedelbart efter stadsfullmäktiges sammanträde själv anhållit om avsked från alla sina förtroendeuppdrag i Pargas stad. Fullmäktige har sedan vid sitt sammanträde 30.5.2022 § 54 valt en ny ledamot i hans ställe.

Stadsstyrelsen i Pargas stad konstaterar följande som sitt utlåtande till Åbo förvaltningsdomstol:

Stadsstyrelsen yrkar i första hand att besvären lämnas utan prövning, eftersom Nico Ojala själv har anhållit om avsked från alla sina förtroendeuppdrag i Pargas stad. Motiveringarna till anhållan om avsked från förtroendeuppdragen är tillräckliga.

Om kommunalbesvären ändå tas upp till behandling i förvaltningsdomstolen, konstaterar stadsstyrelsen följande:

Enligt 71 § 1 mom. 1 punkten i kommunallagen är en förutsättning för allmän valbarhet bl.a. hemkommun – valbar till kommunens förtroendeuppdrag är den som har kommunen som hemkommun. Det har framförts tvivel om stadsstyrelseledamot Nico Ojalas valbarhet på grund av hans förmodade flytt från orten. Pargas stads förvaltningstjänster har därför börjat utreda saken.

Nico Ojala har tidigare anhållit om avsked från uppdraget som ledamot i Iniönämnden, men inte från uppdraget som ledamot i stadsstyrelsen. Han har flera gånger ombetts skriftligen meddela sina adressuppgifter i Pargas, men trots begäran har han inte meddelat dem. Han har meddelat att han bor i Nådendal

under vintern, men enligt sin egen utsago är han skriven i Pargas. Stadsstyrelsens tolkning är att Nico Ojala inte längre har bott i Iniö efter oktober 2021.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om hemkommun är en persons hemkommun med de undantag som stadgas senare i samma lag den kommun där han bor. I 2 mom. i samma paragraf står följande: Har en person i sin användning flera bostäder eller ingen bostad alls, är hans eller hennes hemkommun den kommun som han eller hon på grund av sina familjeförhållanden, sin utkomst eller andra motsvarande omständigheter själv anser som sin hemkommun och till vilken han eller hon med hänsyn till de ovannämnda omständigheterna har den fastaste anknytningen. Stadsstyrelsens tolkning är att Nico Ojala inte har kunnat påvisa dessa ovannämnda omständigheter enligt vilka Pargas skulle vara hans hemort.

Vidare i 3 mom. i samma paragraf i lagen om hemkommun står följande: Har en persons egen uppfattning om vilken kommun som är hans hemkommun inte kunnat utredas, är hans hemkommun den kommun till vilken han ska anses ha den fastaste anknytningen med hänsyn till sitt boende, sina familjeförhållanden, sin utkomst och andra motsvarande omständigheter. Den allmänna valbarheten avgörs alltså utgående från den ovannämnda bestämmelsen i lagen om hemkommun. Med stöd av lagen om hemkommun är personens hemkommun den kommun där personen stadigvarande bor. Hemkommunen är alltså inte nödvändigtvis den kommun där personen är skriven. Oftast är anteckningen i befolkningsdatasystemet korrekt, men inte alltid. Anteckningen om hemkommun är inte heller i sig bindande, utan myndigheten kan självständigt tillämpa lagen om hemkommun. I detta fall har tolkningen som myndighet gjorts av stadsstyrelsen i Pargas stad.

Om en person befinner sig i en situation där han eller hon har i sin användning flera bostäder eller ingen bostad alls, är hans eller hennes hemkommun den kommun som han eller hon på grund av sina familjeförhållanden, sin utkomst eller andra motsvarande omständigheter själv anser som sin hemkommun och till vilken han eller hon med hänsyn till de ovannämnda omständigheterna har den fastaste anknytningen. Personens egen uppfattning om vilken kommun som är hans eller hennes hemkommun beaktas i situationer med två eller flera bostäder, men den är inte ensamt avgörande. Personen ska också på basis av fakta som kan fastställas objektivt ha fast anknytning till den kommun han eller hon uppgett som sin hemkommun. I det aktuella fallet är anknytningen till Nådendal den klart fastaste, dvs. det föreligger inga sådana omständigheter i form av familjeförhållanden eller arbete i Pargas som skulle göra att Pargas skulle vara Nico Ojals hemkommun.

I rättspraxis och prejudikat har man fäst vikt vid i vilken kommun personen de facto bor. Bara att ha en hyresbostad i Pargas gör en inte allmänt valbar om man på grund av sitt boende, sina familjeförhållanden, sin utkomst eller andra motsvarande omständigheter inte har någon annan anknytning till Pargas.

Lagen om hemkommun och rättspraxisen som gäller den framhåller uttryckligen i vilken kommun man de facto lever, arbetar och bor. I sista hand ska dock avgörandet i detta konkreta fall göras som en samlad bedömning på basis av de omständigheter som finns att tillgå om stadsstyrelseledamoten i fråga. Eftersom Nico Ojala enligt vår tolkning inte är valbar i Pargas, har staden på eget initiativ ingripit i förmodad förlorad valbarhet på ett vederbörligt sätt och tillsammans med befolkningsregistermyndigheten (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata) utrett Nico Ojals faktiska hemkommun.

Som framgår av den tidigare beredningen har stadsstyrelsen begärt en närmare förklaring av Nico Ojala om hans valbarhet så att Ojala skriftligen skulle meddela sin adress i Pargas till Pargas stads registratur pargas@pargas.fi senast 8.4.2022, och samtidigt begärt en skriftlig förklaring av Nico Ojala senast 8.4.2022 om de grunder med hänvisning till vilka han på grund av sina familjeförhållanden, sin utkomst eller andra motsvarande omständigheter själv betraktar Pargas som sin hemkommun och med hänvisning till vilka omständigheter av de ovannämnda han har den fastaste anknytningen uttryckligen till Pargas. Förklaringen har på Ojals vägnar lämnats in av advokatbyrån Lakiasiaintoimisto Kari Uoti Oy, men av förklaringen framgår inte heller något sådant på basis av vilket stadsstyrelsen i Pargas stad skulle ändra sin tidigare uppfattning/tolkning av hemkommunen. Nico Ojala bor de facto inte i Pargas och Pargas är inte hans hemort med stöd av lagen om hemkommun.

På basis av den utredning som staden gjort i ärendet kan det klart påvisas att Nico Ojala har förlorat sin valbarhet, varvid staden har inlett nödvändiga åtgärder för att konstatera att Ojals förtroendeuppdrag har upphört samt för att välja en ny ledamot till stadsstyrelsen.

I förklaringen som gäller Nico Ojals valbarhet åberopas 2 § 3 mom. i lagen om hemkommun vid tolkningen av hemorten. Enligt stadsstyrelsens ståndpunkt/tolkning är 2 § 3 punkten i lagen om hemkommun inte tillämplig på Nico Ojala-fallet. Gällande tolkningen av detta lagrum bifogas separat kompletterande material som är sekretessbelagt. Utredningen är sekretessbelagd i enlighet med 24 § i offentlighetslagen.

I kommunalbesvären konstateras att beslutet inte har motiverats på det sätt som förutsätts i 45 § i förvaltningslagen så att det framgår vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet. Enligt besvären är beslutet också behäftat med ett procedurfel som medför att beslutet är lagstridigt. Stadsstyrelsen i Pargas stad bestrider båda påståendena. Motiveringarna i ärendet är vederbörliga och lagenliga. Beredningen av ärendet har gjorts med iakttagande av god förvaltningssed och de förklaringar som erhållits i ärendet har tolkats omsorgsfullt. Beredaren och föredraganden har handlat under tjänsteansvar.

Nico Ojala har meddelat sin adress i Nådendal till befolkningsdatasystemet som sin tillfälliga adress under tiden 1.11.2021–31.10.2022. Stadsstyrelsen i Pargas stad tolkar avvikande från detta att det ingalunda är fråga om en tillfällig adressändring, utan att Ojala har flyttat till Nådendal permanent.

Pargas är en ort där många har en fritidsbostad tillfälligt eller på deltid. Tolkningen av lagen om hemkommun ska vara opartisk och objektiv, eftersom definitionen av hemkommun kan ha ett slags prejudicerande verkan t.ex. vid bedömning av kandidatuppställningen och kandidaternas valbarhet vid kommande kommunalval. Detta är också en mycket viktig sak när detta aktuella avgörande görs.

Som väsentlig information kan nämnas att Nico Ojala har själv genom ett öppet brev daterat 24.5.2022 meddelat att han avstår från uppdraget som ledamot i stadsstyrelsen i Pargas stad och från alla andra förtroendeuppdrag som han valts till.

Stadsstyrelsen beslutar att ge Åbo förvaltningsdomstol ett utlåtande enligt denna beredningstext i ärendet som gäller Nico Ojals valbarhet.

Ändringssökanden har inte i sina besvär framfört sådana skäl eller omständigheter med juridisk verkan eller avseende ändamålsenlighet enligt vilka stadsfullmäktiges beslut 25.4.2022 § 44 behöver ändras. I processen har bestämmelserna i förvaltningslagen och lagen om hemkommun följts, och beslutet har inte tillkommit i oriktig ordning.

Stadsstyrelsen beslutar konstatera att behandlingen av ärendet har skett i riktig ordning, att beslutet är lagenligt och att det inte har skett något formellt fel vid behandlingen av ärendet. Beslutet har beretts och föredragits under tjänsteansvar. Vidare beslutar stadsstyrelsen att konstatera att det har getts klara motiveringar i ärendet och dessa har getts till beslutsfattarna på ett vederbörligt sätt. Samtidigt konstaterar stadsstyrelsen att bestämmelserna om sekretessbelagda omständigheter i offentlighetslagen har iakttagits vid behandlingen av ärendet i både stadsstyrelsen och fullmäktige.

Bilaga	Åbo förvaltningsdomstols begäran om utlåtande Åbo förvaltningsdomstols interimistiska beslut Besvär gällande valbarhet till Åbo förvaltningsdomstol, sekretessbelagda Stadsstyrelsens/stadsfullmäktiges tidigare behandling i ärendet 25.4.2022 § 44 och 30.5.2022 § 54 med bilagor
Kompletterande material	Tilläggsutredning gällande tolkningen av lagen om hemkommun, sekretessbelagd Öppet brev – Nico Ojala 25.4.2022, sekretessbelagt
Föredragande	Stadsdirektör Patrik Nygrén, tfn 040 511 4383 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Stadsstyrelsen beslutar att 1) i första hand yrka att förvaltningsdomstolen lämnar besvären utan prövning, eftersom Nico Ojala genom ett brev daterat 25.4.2022 har anhållit om avsked från alla sina förtroendeuppdrag i Pargas stad och därmed inte längre har behov av rättsskydd i ärendet 2) ifall förvaltningsdomstolen tar upp ärendet till behandling, ge Åbo förvaltningsdomstol ett utlåtande enligt beredningstexten ovan gällande stadsstyrelseledamot Nico Ojalas valbarhet 3) protokollet för detta ärendes del justeras vid sammanträdet.
Beslut	Förslaget godkändes. Protokollet justerades för detta ärendes del vid sammanträdet.
Delgivning	Åbo förvaltningsdomstol, part Nico Ojala, Lakiasiaintoimisto Kari Uoti Oy, centralvalnämnden i Pargas stad
